

RADIOGRAFIA D'UN DRET INCOMPLERT

ESPAI UNITARI **pel DRET a una VIDA INDEPENDENT i d'INCLUSIÓ en la COMUNITAT** **de les PERSONES AMB DISCAPACITAT** **d'acord al MANDAT de la CONVENCIÓ de les NACIONS UNIDES – 2006**

L'ESPAI UNITARI és un espai obert i sense formalització administrativa que definim com un espai de complicitats i de xarxa d'aliances des del qual volem influir en les polítiques públiques per tal d'orientar-les al compliment de la Convenció de la ONU sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat, aprovada l'any 2006 i vigent a l'Estat Espanyol des de maig de 2008, fent efectiu el dret a una vida independent i d'inclusió en la comunitat de les persones amb discapacitat.

En el mes de novembre de 2025 l'Espai Unitari està integrat per 33 organitzacions i 14 persones significades que figuren detallades a l'Annex d'aquest escrit.

El que volem està recollit al **"MANIFEST UNITARI pel dret a una vida independent i d'inclusió en la comunitat"** que vam consensuar l'octubre de 2023, i en el qual identifiquem quatre demandes que considerem palanca de transformació, de manera que aconseguir-les tindrà un efecte dominó en molts altres àmbits. Les quatre palanques de transformació són:

- Disposar d'assistència personal.
- Implantar els pressupostos personals.
- Evitar la institucionalització, i aprovar i implementar un Pla de desinstitucionalització.
- Posar en marxa una Oficina per elevar al Comitè Internacional violacions dels drets de la Convenció.

RADIOGRAFIA D'UN DRET INCOMPLERT

Sumari:

1. El dret a una vida independent i d'inclusió en la comunitat.
2. Radiografia d'una realitat.
 - 2.1. Assistència Personal
 - 2.2. Pressupostos Personals
 - 2.3. Prevenció de la institucionalització i Pla de Desinstitucionalització
 - 2.4. Oficina de suport i assessorament per elevar al Comitè Internacional violacions dels drets de la Convenció de les Nacions Unides.
 - 2.5. Greuge econòmic comparatiu
 - 2.6. Inserció laboral
 - 2.7. Habitatge
3. Conclusió: La majoria de les persones amb discapacitat no poden fer efectiu un projecte de vida independent arrelat a la comunitat.
4. Posicionament de l'ESPAI UNITARI.

Annex: Organitzacions i persones significades membres de l'Espai Unitari (novembre 2025)

RADIOGRAFIA D'UN DRET INCOMPLERT

1. EL DRET A UNA VIDA INDEPENDENT I D'INCLUSIÓ EN LA COMUNITAT

Avui dia la immensa majoria de les persones amb discapacitat no poden escollir on volen viure ni amb qui. Ni tant sols poden imaginar que hi ha d'altres possibilitats diferents a viure tota la vida amb la família, i/o en un entorn institucional. I tenen el mateix dret a fer-ho que la resta de la població.

El dret a una vida independent i d'inclusió en la comunitat està reconegut a l'article 19 de la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat. L'administració pública i els governs espanyol i català tenen l'obligació de fer-lo efectiu perquè l'Estat Espanyol va ratificar la Convenció Internacional al 2007, com també ho va fer la Unió Europea l'any 2011.

La Convenció Internacional estableix que les persones amb discapacitat tenen dret a:

1. Poder decidir on i amb qui viure.
2. Disposar de suports si els necessiten (personals, tecnològics, instrumentals, etc.)
3. Tenir garantida l'accessibilitat universal (auditiva, cognitiva, visual i física).

La Convenció va entrar en vigor al maig de 2008, però poc o res hem avançat des d'aleshores per fer efectiu aquest dret. Les dades són clares i contundents tant respecte de les quatre demandes que l'ESPAI UNITARI considerem palanca de transformació, com també en tres temes que considerem clau per poder fer efectiu un projecte de vida independent i d'inclusió en la comunitat: el greuge econòmic comparatiu, la inserció laboral i l'habitatge.

2. RADIOGRAFIA D'UNA REALITAT

2.1. Assistència Personal

De què parlem?

Un suport humà que és dirigit per la persona usuària per poder fer tot allò que vol i no pot a causa de la seva discapacitat. És la persona qui decideix i controla qui li presta el servei, què fa, com i quan ho ha de fer.

L'Assistència Personal és un suport clau per poder fer realitat amb èxit els projectes de vida independent de moltes persones amb discapacitat.

L'Assistència Personal és el suport humà que:

- Millor garanteix l'autodeterminació de la persona amb discapacitat, també quan aquesta requereix de suports per a la presa de decisions.
- Facilita portar a terme projectes de vida independent i de participació plena en la comunitat de manera més eficaç que d'altres suports humans.

RADIOGRAFIA D'UN DRET INCOMPLERT

- Quan no es donen la resta de circumstàncies necessàries per tenir una vida independent (disponibilitat econòmica, accés a l'habitatge, etc.), l'assistència personal garanteix l'autonomia de la persona tot i que no pugui emancipar-se de la seva família.
- És el suport més efectiu per prevenir i evitar la institucionalització.
- És la figura que millor facilita el creixement i empoderament de la persona amb discapacitat.

Els estudis realitzats a Barcelona i a d'altres territoris de l'Estat Espanyol¹ han demostrat que el Servei d'Assistència Personal:

- És una inversió rentable i sostenible.
- Les persones amb discapacitat experimenten millores en l'autonomia, benestar físic i emocional, i incrementen la seva participació social. Genera un impacte positiu significatiu en la vida de les persones amb discapacitat, les seves famílies i la societat.
- Genera estalvis significatius a l'administració pública autonòmica i general de l'Estat en la mesura que es redueix el consum de serveis i recursos sanitaris i socials. A més, genera ocupació i proporciona ingressos a l'administració (cotitzacions i recaptació d'impostos).
- L'Assistència Personal té un impacte social que triplica la inversió econòmica realitzada: per cada euro invertit es generen entre 3,20€ i 3,67€ d'impacte social.

Radiografia de la realitat actual:

A 31 de juliol de 2025 les persones que reben la prestació econòmica d'assistència personal del Sistema d'Atenció a l'Autonomia i la Dependència (SAAD) són²:

Catalunya	90 persones	0,03% del total de prestacions del SAAD
Estat Espanyol	11.857 persones	0,53% del total de prestaciones del SAAD.

En contrast, es registraven 148.930 prestacions econòmiques de Cures Familiars el que representa el 49,90% del total de prestacions del SAAD a Catalunya.

¹ **Barcelona:** Antares Consulting, & (dir.). (2014). "Evaluació d l'impacte social del Servei d'Assistent Personal" de l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat (Ajuntament de Barcelona).
Madrid: Agustín Huete García i Martha Yolanda Quezada García (2015). "Análisis econométrico. Estudio comparativo de la asistencia personal y la atención residencial" encarregat per OVI, ASPAYM i Comunidad de Madrid. **Andalusia:** Antonio Iáñez Domínguez y José L. Aranda Chaves (2017) "Impacto Económico y Social de la Asistencia Personal en Andalucía". **Àvila:** Federación Salud Mental Castilla y León (2022) "Estudio del impacto social y económico del servicio de asistencia personal de FAEMA Salud Mental Ávila".

² Font: IMSERSO

RADIOGRAFIA D'UN DRET INCOMPLERT

2.2. Pressupostos Personals

De què parlem?

S'assigna una dotació econòmica a la persona amb discapacitat un cop valorades les seves necessitats i ella decideix quins serveis vol rebre i com els vol rebre, d'acord a les seves preferències i voluntat.

Un sistema de finançament mitjançant pressupostos personals fa protagonista de la seva vida a la persona amb discapacitat. Perquè li dona el poder de decidir quin suport vol rebre i qui li ha de proporcionar, també quan necessita suport per a la presa de decisions.

Disposar d'un pressupost personal permet major flexibilitat ja que també es pot destinar a tecnologia, adaptacions, etc. que facilitin el dia a dia de la persona amb discapacitat, podent definir un Pla de Vida Personal més ajustat a la seva voluntat i preferències.

Radiografia de la realitat actual:

Actualment el finançament s'adreça a la plaça ocupada o al servei utilitzat. Així doncs, en el sistema actual de finançament, és el servei el que està en el centre, no la persona amb discapacitat. Això és quelcom que cal capgirar.

Avui el nostre sistema d'atenció està disposat a pagar més diners públics si la persona amb discapacitat ingressa en una residència que si la mateixa persona tria assistència personal, sense deixar casa seva i sense marxar del seu entorn habitual.

La manera de capgirar aquesta situació és transformar el sistema actual de finançament i substituir-lo pel de pressupostos personals. És del tot necessari passar d'un finançament en funció de la plaça ocupada o del servei utilitzat, a un sistema de pressupostos que la persona amb discapacitat utilitza en funció de la seva voluntat i preferències.

2.3. Evitar la institucionalització i implementar un Pla de desinstitucionalització

De què parlem?

Oferir alternatives efectives de vida independent i d'inclusió en la comunitat. És a dir, que la persona pugui disposar de suports, si els necessita, allà on viu. Estem parlant de suports humans (com l'assistència personal o d'altres), instrumentals³, o en la presa de decisions (com l'assistència legal o d'altres), segons les necessitats, circumstàncies i voluntat de cada persona.

³ Per exemple: cadira de rodes elèctrica, mecanisme sonor als semàfors, informació amb pictogrames; un ordinador dotat d'un programa que posi veu al que la persona escriu si no pot parlar, audiòfons, etc.

RADIOGRAFIA D'UN DRET INCOMPLERT

Desinstitucionalitzar vol dir:

1. Convertir les institucions en serveis i suports en la comunitat, de manera que sortir d'una institució es faci de manera segura i personalitzada, en funció de les necessitats i preferències de cada persona.
2. Parlar de serveis i suports "en la comunitat" significa molt més que una ubicació. Es tracta d'afavorir comunitats inclusives. Comporta accions proactives per identificar i eliminar les barreres existents en aquella comunitat (arquitectòniques, actitudinals i en la comunicació), que dificulten o impedeixen la participació de les persones amb discapacitat. No implica l'obligatorietat de participar, sinó la garantia efectiva de poder-ho fer.

L'Espai Unitari considerem que no es pot desmantellar un sistema sense crear paral·lelament la seva alternativa.

Tot procés de desinstitucionalització requereix, per un costat, desenvolupar un sistema de suports en la comunitat i d'accés a l'habitatge que donin resposta adequada a les necessitats i voluntat de les persones ara institucionalitzades. I, per l'altre, evitar crear o ampliar més places residencials tal i com s'indica explícitament a l'Observació General núm. 5 del Comitè Internacional que desenvolupa el dret a una vida independent i d'inclusió en la comunitat reconegut a l'article 19 de la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat (2006).

Radiografia de la realitat actual:

1. A 31 de juliol de 2025 les persones que reben el servei d'atenció residencial del Sistema d'Atenció a l'Autonomia i la Dependència (SAAD) són⁴:

Catalunya	39.186 persones	13,13% del total de prestacions del SAAD
Estat Espanyol	184.001 persones	8,25% del total de prestacions del SAAD

2. Compromís públic del Govern de la Generalitat de creació de 6.000 noves places residencials per a persones grans, amb discapacitat i amb problemàtiques socials derivades de malaltia mental⁵, en comptes d'oferir alternatives efectives de vida independent i d'inclusió en la comunitat.

⁴ Font: IMSERSO.

⁵ Diari de la Discapacitat (14 de juny de 2025): "Catalunya impulsa un Pla de xoc de residències amb el compromís de crear 6.000 noves places públiques i una inversió de 20 milions d'euros. El president Salvador Illa ha presentat avui el Pla de xoc per millorar la qualitat de les residències a Catalunya, amb una inversió de 20 milions d'euros per a la millora integral de residències, amb 500 noves places públiques aquest any i l'objectiu de 6.000 durant la legislatura".

RADIOGRAFIA D'UN DRET INCOMPLERT

2.4. Posar en marxa una Oficina pública catalana de suport i assessorament per elevar al Comitè Internacional violacions dels drets de la Convenció de les Nacions Unides de 2006

De què parlem?

Una Oficina Catalana que:

1. Valori casos susceptibles d'elevat denúncies al Comitè Internacional de la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat (CDPD).
2. Prepari informes i evidències des de l'inici dels procediments judicials, garantint que figuri una referència expressa a la Convenció i el seu marc interpretatiu (Observacions Generals, decisions del Comitè Internacional). Sense això, independentment que s'hagin exhaurit les instàncies internes, la comunicació no serà admissible
2. Faci efectiu el dret de litigar internacionalment.
3. Ofereixi suport i assessorament jurídic especialitzat i gratuït al llarg de tot el procés fins al Comitè Internacional, obert a tota la ciutadania i proper a les persones amb discapacitat i a les famílies.
4. Impulsi litigis estratègics amb impacte legislatiu, judicial i social.

Per fer-ho possible aquesta Oficina coordinaria un registre d'advocats i advocades pro bono, i establiria acords de col·laboració amb clíniques jurídiques universitàries, entre d'altres entitats i instàncies col·laboradores.

Radiografia de la realitat actual:

- No existeix cap servei públic institucional que ofereixi suport i assessorament jurídic especialitzat des de l'inici del procediment judicial i una vegada s'han exhaurit les vies estatals per tal d'arribar fins el Comitè Internacional, amb accés universal i sense condicionants.
- No és competència de la Sindicatura de Greuges, del CERMI⁶ ni del COCARM⁷, entre d'altres, realitzar litigi estratègic internacional ni mantenir suport jurídic continuat per a víctimes. Algunes entitats d'àmbit estatal ho fan de manera limitada a les persones que en són sòcies.
- Així, no sorprèn que el Comitè Internacional sobre els drets de les persones amb discapacitat no hagi rebut cap denúncia provinent de ciutadans o ciutadanes de l'Estat Espanyol sobre la vulneració del dret a una vida independent i d'inclusió en la comunitat, i ben poques sobre l'incompliment d'altres drets, des que la Convenció i el seu Protocol Facultatiu van entrar en vigor el 2008.

⁶ CERMI: Comitè Espanyol de Representants de Persones amb Discapacitat.

⁷ COCARM: Comitè Català de Representants de Persones amb Discapacitat

RADIOGRAFIA D'UN DRET INCOMPLERT

2.5. El greuge econòmic comparatiu

De què parlem?

A les persones amb discapacitat viure els hi surt més car que a les persones del seu entorn que no en tenen. És el que s'anomena "greuge econòmic comparatiu".

Saber quin és aquest greuge és un requisit necessari per tal d'ajustar la tarificació social (tributs, taxes i preus públics d'accés a bens i serveis públics) i poder així garantir un criteri d'equitat entre les persones amb discapacitat i la resta de la població.

Implica:

- 1) Quantificar el sobre esforç econòmic que assumeixen les persones amb discapacitat i les seves famílies per tal de mantenir els estàndards de vida del seu entorn immediat.
- 2) Aplicar els resultats a la tarificació social per tal d'eliminar la discriminació actual. De res serveix tenir la informació si després no s'aplica a la realitat de les persones afectades.

Radiografia de la realitat actual:

- La ciutat de Barcelona a través de l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat (IMPD) ha realitzat dos estudis, l'últim dels quals es va publicar el 2019⁸, on es quantifica el sobre cost econòmic que suposa viure amb una discapacitat. Per tal de pal·liar aquesta situació de greuge econòmic, l'Ajuntament de Barcelona ha començat a aplicar criteris correctius en diferents àmbits (accés a l'habitatge; descomptes a centres d'esports, activitats culturals i centres cívics; i tarificació social a les escoles bressol, per posar algun exemple).
- La Generalitat ha encarregat un estudi per conèixer quin és aquest sobre cost a Catalunya, i tot apunta que els resultats es faran públics al 2026. Caldrà conèixer-los i comprovar com es reflecteixen en la tarificació social.

2.6. Inserció laboral

De què parlem?

*Les persones amb discapacitat tenen dret a treballar, en igualtat de condicions que la resta de la població, mitjançant un treball lliurement escollit o acceptat, i dut a terme en un mercat de treball i un entorn de treball oberts, inclusivament i accessibles per a les persones amb discapacitat.*⁹

L'Observació General núm. 8 del Comitè Internacional que desenvolupa el dret al treball i l'ocupació de les persones amb discapacitat definit a l'article 27 de la Convenció de les Nacions Unides estableix un conjunt d'Obligacions bàsiques dels Estats Parts. Entre elles es troba la següent:

⁸ El greuge comparatiu econòmic de les persones amb discapacitat de la ciutat de Barcelona. Recerca: Resultats i conclusions (2019). Institut Municipal de Persones amb Discapacitat (IMPD) Ajuntament de Barcelona.

⁹ Observació General núm. 8 del Comitè Internacional que desenvolupa l'article 27 de la Convenció de les Nacions Unides de 2006. Aprovada pel Comitè Internacional el 9 de setembre de 2022.

RADIOGRAFIA D'UN DRET INCOMPLERT

*Els Estats Parts tenen l'obligació bàsica immediata de garantir la satisfacció, com a mínim, dels nivells mínims essencials del dret al treball i a l'ocupació. En el context de l'article 27, l'obligació fonamental abasta l'obligació de garantir la no discriminació i la igualtat de protecció del treball.*¹⁰

El Comitè Internacional concreta aquesta obligació bàsica en deu punts que els Estats Parts han d'acomplir. En destaquem dos:

- *Facilitar la transició dels entorns de treball segregats per a les persones amb discapacitat i donar suport a la seva participació en el mercat laboral obert, i mentrestant també garantir l'aplicabilitat immediata dels drets laborals en aquests entorns.*
- *Promoure el dret al treball amb suport, inclosa l'assistència al treball, l'orientació laboral i els programes de qualificació professional; protegir els drets dels treballadors i treballadores amb discapacitat i garantir el dret al treball lliurement escollit.*

El "treball amb suport" és una de les metodologies d'inserció laboral en el mercat ordinari de treball, adreçada a persones amb discapacitat, o amb especials dificultats.¹¹ Aquesta metodologia s'ha demostrat molt eficaç per assolir amb èxit la inserció laboral tant pel que fa a la incorporació al lloc de treball com al manteniment de la contractació.

Radiografia de la realitat actual¹²:

1. **Només treballa una de cada tres persones amb discapacitat** de 16 a 64 anys (30,5%).
2. **Prop del 50% de les persones aturades amb discapacitat porten més de dos anys** inscrites a les oficines de treball com a demandants d'ocupació.
3. **La taxa d'activitat¹³ no ha canviat en 25 anys**: al 1999 era del 37% i al 2024 és del 37,1%.
4. El **salari brut anual mitjà** de les persones amb discapacitat l'any 2023 és de 24.202,4€, **un 21,1% inferior al de les persones sense discapacitat**. Les dones amb discapacitat són les que menys cobren (23.292,1€).
5. Dels **contractes laborals** formalitzats el 2024:
 - ❖ **62,8% són temporals**, majoritàriament en els Centres Especials de Treball (CET)
 - ❖ **37,2% són indefinits**, majoritàriament en el mercat ordinari de treball.

¹⁰ Comitè de Drets Econòmics, Socials i Culturals. Observació general Núm. 18 (2006).

¹¹ El text en cursiva en aquest apartat correspon al document: "El Treball amb Suport a Catalunya: marc de referència". Document de treball (febrer de 2009). Direcció General d'Igualtat d'Oportunitats en el Treball (Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya)

¹² "Població amb discapacitat i treball. Any 2024". Observatori del treball i model productiu. Departament d'Empresa i Treball (Generalitat de Catalunya). Data d'actualització: 19/03/2025.

¹³ Persones amb discapacitat que treballen + les que estan a l'atur registrat i busquen feina.

RADIOGRAFIA D'UN DRET INCOMPLERT

6. **Tipus d'entitat contractant:** L'any 2024 dos de cada tres contractes han estat en centres especials de treball i només un de cada tres ho ha estat en el mercat ordinari. La contractació en el mercat ordinari de treball ha disminuït respecte del 2023, mentre que ha crescut als Centres Especials de Treball (CET).

- ❖ CET: 68%
- ❖ Mercat ordinari de treball: 32%

És important emfasitzar que el finançament públic dels serveis d'inserció laboral al mercat ordinari de treball és molt inferior en comparació al que es destina al sector del treball protegit (CET). Es prioritza la inserció laboral en centres especials de treball en detriment de la inserció al mercat ordinari de treball.

2.7. Accés a l'habitatge

De què parlem?

El passat 22 d'octubre de 2024 s'aprovà el "Pla territorial sectorial d'habitatge" mitjançant el Decret 408/2024, que també desenvolupa l'objectiu de solidaritat urbana que preveu la Llei 18/2007 del dret a l'habitatge.

Aquest Pla és l'instrument de planificació i programació a llarg termini de les polítiques d'habitatge a Catalunya. El seu objectiu és fer efectiu el dret a un habitatge digne i adequat a Catalunya d'acord amb les necessitats i característiques de cada llar i territori.

El Pla territorial sectorial d'habitatge identifica varis sectors de població especialment vulnerables que requereixen d'una acció positiva addicional mitjançant "Plans específics d'habitatge": persones en situació de sensellarisme; persones grans; dones i infants i adolescents en situació de violència masclista i en situació de precarietat econòmica; població que viu en àrees rurals.

No hi ha ni es preveu un "Pla específic d'habitatge" per a les persones amb discapacitat.

Radiografia de la realitat actual:

La majoria de les persones amb discapacitat es troben en situació d'exclusió habitacional.

No només constatem la manca o insuficient disponibilitat d'habitatge de promoció pública sinó que, a més:

- La normativa legal que regula el mercat d'habitatge de promoció pública estableix l'obligatorietat d'una reserva d'un 4% dels pisos de noves promocions per a persones amb mobilitat reduïda. Res es diu respecte de la resta de persones amb discapacitat, fet que suposa una discriminació clara i una vulneració dels seus drets per part de l'administració pública.
- No es té en compte el greuge econòmic comparatiu que pateixen les persones amb discapacitat pel que fa als criteris econòmics d'accés a l'habitatge de promoció pública o els seus preus de lloguer.

RADIOGRAFIA D'UN DRET INCOMPLERT

- Quan ens referim a promocions d'habitatge públic, no sempre es té en compte que l'entorn i el transport siguin accessibles.
- Els preus del mercat privat de lloguer estan fora de l'abast de la immensa majoria de les persones amb discapacitat.
- Manca d'habitatges adaptats en el mercat privat de lloguer per a les persones amb mobilitat reduïda.
- Existència de discriminació encoberta en el mercat privat de lloguer per part d'algunes administracions de finques i/o propietaris/es cap a determinades persones en les quals es fa evident que tenen una discapacitat.

Però l'exclusió habitacional no només dificulta l'accés a l'habitatge, sinó també poder-lo mantenir al llarg del temps per les mateixes raons ja esmentades, i perquè:

- L'actualització a l'alça dels preus dels habitatges de lloguer un cop venç la temporalitat dels contractes, tot i la llei estatal recentment aprovada, juntament amb el factor del greuge econòmic comparatiu que viuen les persones amb discapacitat acaben tenint un efecte expulsiu en molts casos.
- Les persones amb mobilitat reduïda que per raó de la seva discapacitat veuen incrementar-se (de manera sobtada o progressiva) les seves necessitats d'adaptació de l'habitatge, no solen tenir facilitats per part de la propietat del pis on viuen per autoritzar les reformes necessàries, en considerar que li perjudica ja que reduirà notablement en un futur les persones interessades en llogar o comprar aquell pis quan torni a estar disponible.

3. CONCLUSIÓ: LA MAJORIA DE LES PERSONES AMB DISCAPACITAT NO PODEN FER EFECTIU UN PROJECTE DE VIDA INDEPENDENT ARRELAT A LA COMUNITAT.

El dret a una vida independent i d'inclusió en la comunitat de les persones amb discapacitat és un dels drets reconeguts a la Convenció de les Nacions Unides de 2006 que a Catalunya estem més lluny de fer realitat atès que, ara mateix, el nostre sistema públic d'atenció:

3.1. **Prioritza els serveis residencials i la institucionalització per sobre dels serveis i suports humans en la comunitat que millor garanteixen l'autodeterminació de la persona amb discapacitat.**

A 31 de juliol de 2025 les dades del Sistema d'Atenció a l'Autonomia i la Dependència (SAAD) són¹⁴:

Dades SAAD	Catalunya	Estat Espanyol
Prestació econòmica d'Assistència Personal	90 persones 0,03% del total de prestacions del SAAD	11.857 persones 0,53% del total de prestacions del SAAD

¹⁴ Font: IMSERSO

RADIOGRAFIA D'UN DRET INCOMPLERT

Dades SAAD	Catalunya	Estat Espanyol
Serveis residencials	39.186 persones 13,13% del total de prestacions del SAAD	184.001 persones 8,25% del total de prestacions del SAAD

I es continuen creant noves places residencials amb la voluntat explícita del Govern de la Generalitat de continuar-ho fent al llarg d'aquest mandat.

Volem ressaltar que segons l'Enquesta EDAD – Centres, només el 8,2% de les persones amb discapacitat que viuen en centres residencials decideix què i quan menjar; el 19,7% quan fer la seva higiene personal, i el 23% quan aixecar-se o anar a dormir.¹⁵

3.2. Posa el servei al centre, no la persona amb discapacitat.

Només la transformació del sistema actual de finançament substituint-lo pel de pressupostos personals farà que passem d'un finançament en funció de la plaça ocupada o del servei utilitzat, a pressupostos que la persona amb discapacitat utilitza en funció de la seva voluntat i preferències.

3.3. Dificulta poder-se emancipar de la família, dipositant en aquesta el pes del suport humà a la persona amb discapacitat que ho pugui necessitar.

A 31 de juliol de 2025¹⁶ a Catalunya es registraven 148.930 prestacions econòmiques de Cures Familiars, el que representa el **49,90%** del total de prestacions del SAAD a Catalunya.

3.4. No facilita que arribin al Comitè Internacional les denúncies de la ciutadania sobre vulneracions dels drets de la Convenció de les Nacions Unides de 2006.

La resposta a aquesta necessitat seria posar en marxa una Oficina catalana de suport i assessorament finançada amb fons públics que faci efectiu el dret de litigar internacionalment contemplat al Protocol Facultatiu de la Convenció ratificat també per l'Estat Espanyol, tot oferint suport i assessorament jurídic especialitzat i gratuït al llarg de tot el procés fins al Comitè Internacional, obert a tota la ciutadania i proper a les persones amb discapacitat i a les famílies; així com impulsar litigació estratègica amb impacte legislatiu, judicial i social.

3.5. La tarifació social no contempla el greuge econòmic comparatiu pel qual a les persones amb discapacitat viure els hi surt més car que a les persones del seu entorn que no en tenen.

En breu es coneixerà quin és aquest greuge econòmic comparatiu quan es facin públics els resultats de l'estudi encarregat pel Departament de Drets Socials i Inclusió de la Generalitat de Catalunya. Un cop disposem d'aquesta informació caldrà que s'apliqui a la tarifació social (tributs, taxes i preus públics d'accés a bens i serveis públics).

¹⁵ Enquesta de Discapacitat, Autonomia Personal i Situacions de Dependència. Població resident en centres (EDAD centres). Any 2023. Àmbit estatal.

¹⁶ Font: IMSERSO

RADIOGRAFIA D'UN DRET INCOMPLERT

3.6. No hi ha interès en garantir la inserció laboral de les persones amb discapacitat i, encara menys, en fer-ho al mercat ordinari de treball.

En vint-i-cinc anys l'administració catalana no ha demostrat cap voluntat efectiva de:

- Garantir el dret al treball i l'ocupació de les persones amb discapacitat de manera equitativa respecte de la població sense discapacitat en edat de treballar. Resulta indignant que només treballi una de cada tres persones amb discapacitat entre els 16 i els 64 anys (30,5%), que les que treballen cobrin un salari brut anual mitjà un 21,1% inferior al de les persones sense discapacitat, i que prop del 50% de les persones en atur ho estiguin dos o més anys.
- Prioritzar la inserció laboral de les persones amb discapacitat en el mercat ordinari de treball, tal i com estableix la Convenció de les Nacions Unides de 2006 i l'Observació General núm. 8 del Comitè Internacional.

3.7. No hi ha, ni es preveu, un "Pla específic d'habitatge" per a les persones amb discapacitat en el context del "Pla territorial sectorial d'habitatge".

No s'identifica la situació d'exclusió habitacional que viu la gran majoria de les persones amb discapacitat i, per tant, no contempla que calgui una acció positiva addicional per aquest col·lectiu com sí fa, en canvi, amb d'altres sectors de població.

4. POSICIONAMENT DE L'ESPAI UNITARI:

Hi ha signes positius de la voluntat del Departament de Drets Socials i Inclusió de la Generalitat de Catalunya d'avançar en l'assoliment del dret de les persones amb discapacitat a fer efectiu el seu projecte de vida independent i d'inclusió en la comunitat.

Però temes clau com la desinstitucionalització, la inserció laboral o l'accés a l'habitatge continuen sense oferir signes visibles que s'actua en coherència amb el mandat de la Convenció sobre els drets de les persones amb discapacitat (2006). Més aviat el contrari.

La revisió de la Cartera de Serveis Socials i el Pacte Nacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat són una oportunitat.

Però cal quelcom més que signes, paraules i oportunitats. **Calen fets.**

Per avançar, cal la voluntat de transformar

A major consciència per part de les persones amb discapacitat i de les famílies de viure una situació de desigualtat i discriminació, major exigència de compliment dels drets reconeguts, i menys paciència quan les paraules no es tradueixen en fets.

D'aquí que iniciatives com L'ESPAI UNITARI siguin imprescindibles i calgui enfortir-les més encara establint complicitats amb tothom amb qui compartim objectius.

Per avançar, cal empènyer.

Per empènyer, cal sumar.

ANNEX

Organitzacions i persones significades membres de l'ESPAI UNITARI (Novembre 2025)

Organitzacions:

ANDI Down Sabadell, Aprenem Autisme, Associació Autisme amb Futur, Associació Catalana Pro Persones Sordcegues – APSOCECAT, Associació Catalana de Treball amb Suport (ACTAS), Associació Diversitat Funcional d'Osona, Associació LADD, Associació Més Inclusió Sitges – AMIS, Associació Salut Mental Garraf, Associació Societat Inclusiva Garraf, Associació SOS a la Capacitat Intel·lectual, Associació Suport, Centre d'Estudis i Recerca per a una Societat Inclusiva de la UAB (CERSIN), Coordinadora Síndrome de Down Catalunya, Federació Catalana d'Autisme, Federació ECOM, Fundació AURA, Fundació Catalana Síndrome de Down, Fundació llersis, Fundació Pere Mitjans, Fundació SUPPORT-Girona, Fundació Tu-i-Nos, Grup de Recerca en Diversitat de la Universitat de Girona, Junts Autisme, Junts en Acció, Moviment Vida Independent Garraf, Observatori dels Drets Socials de Terrassa, Oficina Vida Independent Barcelona (OVI), Per Dret. Defensem els Drets Humans – ONU 2006, Plataforma Ciutadana del Garraf per una Empresa Inclusiva, Plataforma Prou Barreres – Igualtat de Drets i Oportunitats, Pere Claver i Serveis Socials, Sindicat de Mares en la Diversitat Funcional.

Persones significades en l'àmbit de la discapacitat a Catalunya:

Ana Suñé Peremiquel, Antoni Vilà Mancebo, Antonio Centeno Ortiz, Asun Pié Balaguer, Carolina Puyaltó Rovira, Climent Giné Giné, David Villanueva Quílez, Efre Carbonell Paret, Emili Grande Cabezas, Josep Maria Sanahuja Gavalda, Maria Pallisera Díaz, Pep Ruf i Aixàs, Ricardo Esteban Legarreta, i Sílvia Llach Carles.